

BIJLAGE VOORTGANGSRAPPORTAGE EMANCIPATIE – TABELLEN MET MAATREGELN

Deze bijlage bevat een overzicht van de voortgang op de maatregelen uit de emancipatienota 2022 - 2025 en nieuwe maatregelen op het gebied van emancipatie. Hierin zijn ook moties en toezeggingen van het afgelopen jaar opgenomen. Het overzicht is opgesplitst in de thema's arbeid, veiligheid, onderwijs en media, zorg, gelijke behandeling en wetgeving en internationaal. Per maatregel is aangegeven wat de stand van zaken is, wanneer de uitvoering afloopt of gereed is (indien van toepassing) en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering.

Legenda

4 = afgerond

3 = in uitvoering

1 = doorlopend

0 = niet (meer) in uitvoering

1. ARBEID

Maatregel	Stand van zaken	Wanneer	Wie	Toelichting
Arbeidsparticipatie				
Verhoging van de arbeidskorting	4	Q3 2022	SZW	Het uitgebreide pakket aan maatregelen, waaronder het verhogen van de arbeidskorting gepresenteerd bij Prinsjesdag 2022, is ingevoerd.
Pilot stimuleren meer uren werken in onderwijs	4	Q1 2023	OCW	Ik heb gewerkt aan een keuzemenu van maatregelen waarmee schoolbesturen urenuitbreiding in het onderwijs kunnen stimuleren. De meerurenbonus kan het schoolbestuur kiezen als maatregel in dit keuzemenu. Enkele maatregelen van het keuzemenu worden komend schooljaar uitgerold door een aantal schoolbesturen in het primair onderwijs. Uw Kamer is begin dit jaar geïnformeerd <u>middels de brief Aanpak voltijds- en meerurenbonus in het primair onderwijs</u> .
Pilot stimuleren meer uren werken in zorg	3	Q4 2023	VWS	Het Potentieel Pakken heeft een proeftuin uitgevoerd om te achterhalen hoe de deeltijdfactor in de zorgsector omhoog kan. Na de zomer worden de geleerde lessen uit het project gepubliceerd en onder de aandacht gebracht van de sector.
Pilot uitbreiden van uren	3	Q4 2023	SZW	Het ministerie van SZW start samen met de Stichting van de Arbeid een pilot naar het behoud van vrouwen in de technieksector.
Makkelijker meer uren werken	3	Q2 2024	SZW	Het kabinet financiert vanuit het Nationaal Groeifonds <u>het project 'Meer uren werkt!'</u> dat is ingediend door het ministerie van SZW, TNO, Universiteit Utrecht en Het Potentieel Pakken. Het project wil dat mensen die in deeltijd werken en meer kunnen en willen werken, in staat gesteld worden om dat te gaan doen. Het kabinet heeft voorwaardelijk 30 miljoen euro toegekend en een reservering van 45 miljoen euro voor het tweede deel van het project.
Genderdiversiteit in de top vergroten				

Opzetten van diversiteitsportaal en jaarlijks daarover rapporteren	1	n.v.t.	OCW, SER	Op 31 januari 2023 is het Diversiteitsportaal van de SER live gegaan. In dit portaal moeten bedrijven die onder de Topvrouwenwet ¹ vallen, rapporteren over hun streefcijfers en plannen om meer genderdiversiteit in de top te krijgen. De SER levert begin 2024 een eerste rapportage op. In het eerste kwartaal 2024 zal ik uw Kamer over de ontwikkelingen op het terrein van genderdiversiteit in de top private sector (inclusief de rapportage) informeren.
Streefcijfers (sub)top ministeries en uitvoeringsorganisaties	3	Q4 2023	OCW	Uit de monitor 'Genderdiversiteit in de top van de (semi-)publieke sector' die ik meestuur in de bijlage blijkt dat het gemiddelde percentage vrouwen in de top van de (ministeries van de) Rijksoverheid in 2023 op 44% ligt. Dit is een stijging van twee procentpunt t.o.v. 2022. Het dashboard, te vinden op www.genderdiversiteitindeoverheid.nl , is tevens geüpdatet met de laatste cijfers voor de gehele (semi)publieke sector.
Invoering wettelijke verplichting streefcijfers (semi-)publieke sector	0	n.v.t.	OCW, BZK	Samen met de minister van BZK heb ik wetgeving voorbereid die organisaties in de (semi-)publieke sector verplicht om streefcijfers op te stellen en hierover te rapporteren, gedeeltelijk gelijk aan de Topvrouwenwet voor de private sector. Het is aan een volgend kabinet om een besluit te nemen over de publicatie van het voorstel voor internetconsultatie en een verdere indiening van het wetsvoorstel.
Bijeenkomsten organiseren	4	2022-2023	OCW	Een 2-tal bijeenkomsten is georganiseerd om goede voorbeelden uit te wisselen en organisaties te ondersteunen in het verbeteren van genderdiversiteit in de (sub)top van hun sector. Op 10 november 2022 vond er een bijeenkomst plaats gericht op grote - en brancheorganisaties in de (semi-) publieke sector. Op 14 september 2023 vond er een grote conferentie voor zowel de private als de publieke sector.
Gelijk loon				
Implementeren EU-Richtlijn loontransparantie in wetgeving	3	Q2 2024	SZW	De EU-richtlijn loontransparantie is op 7 juni 2023 in werking getreden. Op dit moment werkt het kabinet aan spoedige implementatie van deze richtlijn in nationale wet- en regelgeving. Het streven is dit wetsvoorstel in de tweede helft van 2024 aan uw Kamer aan te bieden. Sociale partners en andere stakeholders worden betrokken bij de uitwerking van het wetsvoorstel ter implementatie van de richtlijn loontransparantie
Werkgevers stimuleren en ondersteunen om transparant te zijn over loonverschillen	4	Q4 2022	SZW, OCW	Het kabinet heeft aan WOMEN Inc. een subsidie verstrekt waarmee zij een routekaart hebben ontwikkeld om werkgevers te helpen bij het meten van (eventuele) beloningsverschillen in hun organisatie en deze aan te pakken en te voorkomen. Deze is, samen met een campagne over gelijke beloning, gelanceerd op <i>Equal Pay Day</i> 2022.
Onderzoek naar functiewaardering- en beloningssystemen	4	Q3 2023	SZW	I&O Research heeft <u>onderzoek</u> gedaan naar de manier waarop organisaties op dit moment hun functiewaardering en beloning georganiseerd hebben. Daarbij is ook gekeken naar hoe werkgevers deze systemen toepassen en hoe zij daarbij rekening houden met gelijk loon tussen vrouwen en mannen.
Arbeid en zorg				

¹ Wet Evenwichtiger verhouding tussen mannen en vrouwen in bestuur en raad van commissarissen

Betaald ouderschapsverlof verhogen	4	Q3 2022	SZW	Het uitkeringspercentage van het betaald ouderschapsverlof is verhoogd van 50% naar 70% van het dagloon. De regeling is op 2 augustus 2022 in werking getreden.
Invoeringstoets betaald ouderschapsverlof	3	Q1 2024	SZW	De invoeringstoets betaald ouderschapsverlof zal een eerste beeld geven van de ervaringen van burgers, werkgevers en UWV met het betaald ouderschapsverlof.
Onderzoek naar niet-gebruik van het aanvullend geboorteverlof	3	Q4 2023	SZW	Het onderzoek naar niet-gebruik van het aanvullend geboorteverlof loopt.
Vereenvoudigen verlofstelsel	3	Q4 2023	SZW	Begin juli heeft de minister van SZW uw Kamer geïnformeerd over de 'administratieve', beleidsarme vereenvoudigingsmogelijkheden in het verlofstelsel. Na de zomer wordt uw Kamer geïnformeerd over de vereenvoudigingsmogelijkheden die grotere financiële gevolgen hebben of een stelselwijziging inhouden.
Dialogoog over gendergelijkheid op de arbeidsmarkt	3	Q4 2024	SZW	In opdracht van het ministerie van SZW organiseert een consortium onder leiding van Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ) vanaf september 2023 een dialoog getiteld ' <u>SamenSprak</u> ' over gendergelijkheid op de arbeidsmarkt. Burgers, gezinnen en werkgevers worden in drie verschillende fases uitgenodigd hierover het gesprek aan te gaan. De minister van SZW zal aan het eind van elke fase aan uw Kamer rapporteren over de resultaten.
Kinderopvangvergoeding	3	Q4 2027	SZW	Dit kabinet heeft gewerkt aan een nieuw financieringsstelsel voor de kinderopvang dat eenvoudiger en begrijpelijker is voor ouders en de toekenningszekerheid vergroot. Onderdeel van het nieuwe financieringsstelsel is een inkomensonafhankelijke vergoeding van 96% van de maximum uurprijs voor werkende ouders. Hierdoor neemt de vergoeding voor kinderopvang voor de meeste ouders toe en de marginale druk voor veel ouders sterk af. Om de kinderopvangorganisaties de kans te geven om mee te groeien met de stijgende vraag, heeft het kabinet eerder al gekozen voor een gefaseerde invoering. Dit betekent dat het toeslagpercentage in de jaren 2025 en 2026 wordt verhoogd, zodat de vraag gecontroleerd stijgt in aanloop naar invoering van het nieuwe stelsel. Het vervolg van de herziening van het financieringsstelsel in de kinderopvang is aan een nieuw kabinet. Op 15 september 2023 is een <u>voortgangsbrieven Stand van zaken herziening financieringsstelsel kinderopvang</u> naar uw Kamer gestuurd. De brief bevat overwegingen en inzichten die door een volgend kabinet gebruikt kunnen worden in de besluitvorming over herziening van het financieringsstelsel. SZW werkt aan een zo toegankelijk mogelijke kinderopvang. Een belangrijk middel daarin is de kinderopvangtoeslag, die de drempel verlaagt om arbeid en zorg te combineren. Daarbij is het essentieel dat zo veel mogelijk mensen op een eenvoudige manier hun toeslag kunnen aanvragen en wijzigen. Samen met Dienst Toeslagen wordt hard gewerkt aan het terugdringen van (hoge) terugvorderingen en een betere dienstverlening voor iedereen met maatwerk voor zij die dat nodig hebben.
Gebruik kinderopvang onderzoeken	0	n.v.t.	SZW	In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' is opgenomen dat op basis van de praktijkervaringen en gedragseffecten het kabinet de ambitie zal bezien om het vergoedingspercentage op te hogen naar 100%. Het is aan een volgend kabinet om hierover te besluiten.
Arbeidstoeleiding/economische zelfstandigheid				

Verbeteren van matching tussen werkgevers en werkzoekenden	4	Q2 2023	SZW	In juni 2023 heeft de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen (APP) uw Kamer geïnformeerd over <u>de evaluatie van het actieplan 'Dichterbij dan je denkt'</u> . De opgedane inzichten worden betrokken bij de uitwerking van de toekomstige regionale arbeidsmarktinfrastructuur.
Ondersteunen langdurig bijstandsgerechtigden	3	Q1 2023	SZW	In maart 2023 boden gemeenten <u>ondersteuning aan 172 duizend bijstandsgerechtigden</u> , niet-uitkeringsgerechtigden en mensen die met de inzet van een voorziening aan het werk zijn. De voorzieningen worden in redelijk gelijke mate verstrekt aan mannen en vrouwen, wel verschilt de inzet van typen re-integratievoorzieningen.
Nieuwe inzet op begeleiding langdurig bijstandsgerechtigden	3	Q4 2023	SZW, OCW	De minister voor APP heeft uw Kamer op 28 november 2022 geïnformeerd over <u>de inzet op het begeleiden van langdurig bijstandsgerechtigden naar werk</u> , door o.a. het stimuleren van praktijkleren in het mbo en <i>jobcarving</i> . SZW en OCW ontwikkelen en implementeren voor acht kraptesectoren ontwikkelpaden (opeenvolgende functies met bijbehorende (delen van) opleidingen), voor o.a. werkzoekende en werkende vrouwen. Het ontwikkelpad kinderopvang is in november 2023 beschikbaar voor gebruik.
Projecten economische zelfstandigheid programma Vakkundig aan het Werk	3	Q4 2024	OCW	In 2022 en 2023 zijn drie pilotprojecten gestart. Afgelopen zomer hebben zij over hun voortgang gerapporteerd. Daarnaast is het de bedoeling een gendercomponent toe te voegen aan de projecten 'bevorderen werken met een arbeidsbeperking' van het programma Vakkundig aan het Werk. Deze projecten zijn in september gestart. Uw Kamer zal na afronding over de uitkomsten van deze pilots worden geïnformeerd.
Nationale Wetenschapsagenda (NWA) programma Economische Veerkracht	3	Q4 2024	SZW, OCW	De Nederlandse Economische Veerkracht Coalitie, een samenwerking van een groot aantal wetenschappelijke en maatschappelijke partijen onderzoekt hoe de economische veerkracht van vrouwen vergroot kan worden, waarbij ook wordt gekeken naar de rol van partners, werkgevers en verloskundigen. Dit bestaat uit drie projecten en een overkoepelend onderzoek. De projecten liggen op schema. De uitkomsten van de projecten worden eind 2024 met uw Kamer gedeeld. De uitkomsten van het overkoepelend onderzoek worden eind 2026 gedeeld.
Arbeidstoeleiding vrouwen met een migratieachtergrond				
Pilot voor vrouwen met een migratieachtergrond in een afhankelijkheidssituatie in gesloten gemeenschappen	3	Q3 2024	SZW, OCW	In deze pilot, die onderdeel is van een meerjarig plan zelfbeschikking, worden interventies toegepast en getest om emancipatie en (duurzame) participatie van vrouwen met een migratieachtergrond op de arbeidsmarkt te bevorderen. Uw Kamer is na de zomer geïnformeerd over de voortgang <u>via de brief Meerjarenplan Zelfbeschikking</u> .
Vrouwen beter ondersteunen tijdens inburgering via Wet Inburgering 2021	1	n.v.t.	SZW	Zoals beschreven in <u>de Kamerbrief over het Meerjarenplan Zelfbeschikking</u> biedt de Wi2021 kansen om vrouwelijke inburgeringsplichtigen beter te ondersteunen. Over de uitkomsten hiervan zal uw Kamer jaarlijks worden geïnformeerd.
Effectieve aanpakken breder toepassen (Voor een Inclusieve Arbeidsmarkt (VIA))	3	Q3 2025	SZW	In Almere is een project gestart waarbij zestig vrouwen met een migratieachtergrond begeleid worden naar duurzame participatie in de stad. Daarnaast is tussen acht gemeenten het lerend netwerk 'Intensieve Begeleiding van Werkzoekenden met een Migratieachtergrond' (IB) opgericht waarbij specifieke aandacht is voor vrouwen. Over de voortgang op de Werkagenda VIA wordt uw Kamer jaarlijks geïnformeerd.

Motie van lid Aartsen d.d. 29 september 2022 hoe inburgeringstrajecten beter aangesloten kunnen worden op vrouwelijke nieuwkomers.	3	Q3 2023	SZW	De arbeidsdeelname van vrouwelijke inburgeringsplichtigen blijft sterk achter bij die van mannen. Vaak stopt de arbeidstoeleiding van vrouwelijke statushouders wanneer de echtgenoot werk heeft gevonden, zo blijkt uit <u>de monitor van Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS)</u> . Uw Kamer is geïnformeerd <u>middels de Uitvoeringsbrief inburgering</u> over de verschillende maatregelen die zijn genomen.
Ondersteuning éénoudergezinnen				
Verkenning (digitaal) éénouderpunt	4	Q4 2022	SZW, OCW	De uitkomsten van de verkenning landelijk éénouderpunt zijn in september 2022 met uw Kamer gedeeld als bijlage bij <u>de brief Stand van zaken geldzorgen, armoede en schulden</u> . Hieruit blijkt dat de haalbaarheid van de verschillende wensen verschilt. Gezien deze uitkomst en de stappen die reeds gezet worden door het kabinet in het verbeteren van informatievoorziening en ondersteuning van burgers, is de ontwikkeling van een landelijk (digitaal) 1-ouderpunt door het kabinet op dit moment niet opportuun.
Verbeteren informatievoorziening voor alleenstaande ouders	1	n.v.t.	SZW	De informatievoorziening voor alleenstaande ouders op rijksoverheid.nl wordt verbeterd. Ook werkt het ministerie van SZW aan het vereenvoudigen van het stelsel en de inkomensondersteunende regelingen zelf. Tevens start in het najaar de overheids campagne 'Je staat er niet alleen voor'. Deze richt zich op (alleenstaande) ouders.
Positie van lhbtq+ personen op de werkvloer verbeteren				
Verkennen naar vormgeving van een wettelijke transitieverlofregeling	0	n.v.t.	SZW, OCW	Het ministerie van SZW en het ministerie van OCW zijn een verkenning gestart naar de vormgeving van een wettelijk transitieverlofregeling om de positie van transgender personen op de arbeidsmarkt te verbeteren. Er zijn gesprekken gevoerd met organisaties met een eigen transitieverlofregeling, medewerkers van verschillende genderpoli's, mensen die onder de doelgroep van de regeling zouden vallen en maatschappelijke organisaties. Ook is de Rijksoverheid in 2023 in de cao Rijk met een pilot transitieverlof gestart. Hiernaast maken wij voor de vormgeving van het verlof gebruik van de inzichten uit verschillende onderzoeken en rapporten. Het kabinet heeft in de afgelopen voorjaarsbesluitvorming geen financiële middelen kunnen vrijmaken voor transitieverlof. In de voorjaarsbesluitvorming van 2024 kan er nogmaals worden gewogen of er middelen kunnen worden vrijgemaakt.
Aanpassen wetgeving rondom zwangerschapsverlof	3	Q4 2025	SZW	De minister van SZW streeft ernaar om de Ziektewet, de Wazo en andere relevante wetten aan te passen, zodat deze ook geldt voor mannelijke en non-binaire zwangere verzekerden en werknemers in de Verzamelwet SZW 2025. Met UWV is reeds afgesproken dat in de uitvoering ook aan mannelijke en non-binaire zwangere verzekerden en werknemers een uitkering kan worden verstrekt, waardoor het in de praktijk goed gaat.
Onderzoek naar positie bi+ personen op de arbeidsmarkt	3	Q3 2024	OCW	Bi+ Nederland brengt, in samenwerking met de Universiteit Leiden, de ervaringen in kaart van bi+ personen om de ongunstige positie van bi+ personen op de arbeidsmarkt en de werkvloer beter te kunnen verklaren. De uitkomsten van de verkenning zullen worden gebruikt om inzichten en handvatten te verspreiden over het verbeteren van de positie van bi+ personen op de arbeidsmarkt.
Meer vrouwen in techniek en ondernemerschap				

Steunen van FundRight initiatief	1	n.v.t.	EZK	Het ministerie van EZK steunde het FundRight initiatief. Hier kwamen 50 investeerders samen en werd bewustzijn over diversiteit gecreëerd. In 2022 is besloten om het initiatief voort te zetten onder de internationale vlag van Diversity VC teneinde het aandeel investeringen in vrouwelijke startups en het aantal vrouwelijke startups te laten stijgen.
Ondersteunen van Taskforce Diversiteit en Inclusie in ICT-sector	1	n.v.t.	EZK	De Taskforce Diversiteit & Inclusie is een initiatief van het ministerie van EZK, branchevereniging Nldigital en bedrijven gericht op het vergroten van het aandeel vrouwen en andere minderheden in de digitale sector. Dit doet zij door het bedrijfsleven gezamenlijke doelstellingen en acties te laten formuleren, delen van <i>best practices</i> en een jaarlijkse benchmark. In 2023 werd specifiek ingezet op het activeren van bedrijven in de digitale sector om zelf aan de slag te gaan met eigen doelstellingen voor diversiteit en inclusie.
Toezien op benoeming van vrouwen in Raden van Commissarissen	1	n.v.t.	EZK	Het ministerie van EZK ziet erop toe dat meer vrouwelijke bestuurders en leden van Raden van Commissarissen worden benoemd in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's). De ROM's moeten conform de Corporate Governance Code voldoen aan het minimumvereiste aantal van 1/3 vrouwelijke bestuurders.
Techniepact	3	n.v.t.	EZK	In het Techniepact wordt samengewerkt tussen het onderwijs, bedrijfsleven, werkgevers, werknemers, de regio's en het Rijk om o.a. meer meiden en vrouwen te motiveren voor technische opleidingen en beroepen. In 2023 werd de Techniepact Monitor uitgebreid extra indicatoren over man-vrouw verhoudingen in het bètatechnisch onderwijs en arbeidsmarkt. Daarnaast werd door een aantal Techniepact partners gewerkt aan het aantrekken van meer vrouwelijke werknemers.
Techniepact Monitor (cijferpublicatie over o.a. keuzegedrag voor technische profielen en opleidingen in vo/mbo/ho)	1	Q2 2023	EZK	De jaarlijkse <u>Techniepact monitor</u> werd gepubliceerd in juni 2023. In deze editie werd de Monitor uitgebreid met extra indicatoren over man-vrouw verhoudingen in het bètatechnisch onderwijs en arbeidsmarkt. De monitor laat zien dat er nog steeds sprake is van sterke oververtegenwoordiging van mannen in de meeste technische opleidingen en banen.
Meer meisjes en vrouwen in bèta, techniek en ICT	<i>Zie tabel onderwijs</i>			
Herstel en Veerkrachtplan				
Aandacht voor gendergelijkheid in HPV	3	n.v.t.	FIN	Het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan (HVP) is opgesteld ten behoeve van 4,7 miljard euro uit het Europese coronaherstelfonds. Het eerste betaalverzoek, ter waarde van 1,4 miljard, zal in december 2023 worden ingediend. Mede dankzij de inbreng van maatschappelijke organisaties, zijn er bij meerdere maatregelen in het HVP-doelstellingen opgenomen ter bevordering van gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen.
Onderzoek naar ongewenste effecten van HPV	3	n.v.t.	FIN	Tijdens de implementatie van het HVP zal onderzoek worden gedaan naar de (on)gewenste sociale effecten van de maatregelen in het HVP, waarmee mogelijke blinde vlekken in beleidsvorming geïdentificeerd kunnen worden. Dit zal op korte termijn, in samenwerking met verschillende onderzoekers, worden opgezet.
Overige maatregelen				

Diversiteit en inclusie (D&I) standaard voorwaarde bij inkoopbeleid	1	n.v.t.	Rijksbreed/BZK/IenW	D&I wordt binnen het Rijk uitgevraagd bij overeenkomsten met een arbeidscomponent. Aanbestedende diensten kunnen D&I toepassen waar wettelijk mogelijk als onderdeel van een breder beleid inzake strategische inkoop, dat milieu- en andere sociale doelstellingen omvat. In 2024 wordt de rijksinkoopstrategie Inkopen met Impact op basis van een grondige evaluatie geactualiseerd. Hierbij zal uiteraard ook breder worden gekeken naar de toepassing van Diversiteit en Inclusie in de Rijksinkoop. Tevens is op 24 november 2022 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) 2022-2025 ondertekend door onder andere alle ministeries en diverse medeoverheden. In het manifest is diversiteit & inclusie (D&I) één van de zes MVOI-thema's. Opdrachtgevers binnen het Rijk en de overige Manifestpartijen zullen verder gestimuleerd en geholpen worden om D&I uit te vragen in hun opdracht.
Europese norm voor diversiteit en inclusie bij inkoop	0	n.v.t.	Rijksbreed/BZK	Het ontwikkelen van een Europese norm voor diversiteit en inclusie bij inkoop is <i>on hold</i> gezet om nut en noodzaak van een norm in relatie tot de ontwikkeling van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) te kunnen beoordelen. Wanneer deze voldoende indicatoren biedt om de mate van inclusie van een organisatie te beoordelen is een aparte norm niet nodig en zelfs onnodig belastend.
Europees Sociaal Fonds Plus inzetten	3	2024	SZW	Met subsidie uit het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) kunnen onder andere gemeenten en sociale partners mensen ondersteunen naar (meer uren) betaald werk, opleiding en training. Het is de verwachting dat er in 2024 een tijdvak met een subsidieplafond van ongeveer €5,5 miljoen zal starten om een genderevenwichtiger arbeidsmarkt te bevorderen.

2. VEILIGHEID

<u>Maatregel</u>	<u>Stand van zaken</u>	<u>Wanneer</u>	<u>Wie</u>	<u>Toelichting</u>
Veiligheid lhbtqi+ personen				
Vervolg Actieplan Veiligheid LHBTI	3	Doorlopend vanaf nu tot start actieplan	JenV en OCW	Het LHBTI Actieplan 2019-2022 wordt momenteel geëvalueerd, mede met het oog op een vervolg. Tevens wordt er onderzoek gedaan naar daderprofielen van geweld tegen lhbtqi+ personen. Het Nationaal Programma van de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme bevat een aantal actiepunten gericht op de verbetering van de veiligheid van LHBTI+ personen.
Discriminatieonderzoek	3	2025	JenV en OCW	Binnen het Expertise Centrum Aanpak Discriminatie Politie (ECAD-P) zijn vier discriminatieonderzoekers gestart. De pilot van het ECAD-P waar de discriminatieonderzoekers onderdeel van zijn loopt tot en met augustus 2025. Medio 2024 wordt de evaluatie van het ECAD-P uitgebracht en moet er besloten worden of en hoe de discriminatieonderzoekers geborgd dan wel geïntensiveerd worden.
Meer tijd en geld voor politienetwerk Roze in Blauw	3	2022 – 2024	JenV en OCW	Vanaf 2022 krijgt de politie 2 miljoen euro per jaar voor de aanpak van geweld tegen lhbtqi+ personen. De politie zet deze tijdelijke middelen in voor onder meer het bieden van faciliteiten voor leden en coördinatoren van de Netwerken Divers Vakmanschap, waaronder Roze in Blauw. Daaronder valt ook het toekennen van tijd in het rooster voor mensen die onderdeel zijn van de netwerken zoals Roze in Blauw.
Curriculum op politieopleidingen	3	Doorlopend	JenV	De antidiscriminatiebepalingen uit de Grondwet en het Wetboek van Strafrecht maken onderdeel uit van de basispolitieopleiding. De aanpak van discriminatie en racisme maakt onderdeel uit van het ontwikkelen van een professionele beroepsidentiteit, waarmee onder meer bedoeld is dat een student leert werken met divers vakmanschap, inclusie, veilige teams, professioneel controleren, discriminatie en racisme. Hiervoor is een leerlijn ontwikkeld, waarin studenten aan de hand van authentieke beroepssituaties opdrachten en simulaties uitvoeren. Ook worden in de lessen (door de gehele opleiding) verschillende leermiddelen (zoals de VR-bril) gebruikt die aansluiten op de actualiteit en passen in het curriculum.
Intensiveren van de aanpak van discriminatie op het internet	3	Doorlopend	JenV OCW BZK VWS SZW	Uw Kamer is op 22 februari 2023 geïnformeerd over deze aanpak middels de brief Aanpak online discriminatie, racisme en hate speech . Hierin worden zes lijnen genoemd waar beleid op geïntensiveerd wordt, die op dit moment worden uitgewerkt tot concrete acties. Deze uitwerking vindt onder andere plaats door sessies met het veld over deze thematiek. Dit najaar vindt een sessie plaats over de ondersteuningsbehoefte van slachtoffers van online discriminatie.
Asiel lhbtqi+ personen				
Bevorderen deskundigheid IND-medewerkers	3	Doorlopend	JenV	De IND zet zich continu in voor het bevorderen van de deskundigheid van haar medewerkers. Daarnaast raadpleegt de IND externe experts bij het wijzigen van werkinstructies indien dit gewenst en mogelijk is.

Verbeteren van welzijn, sociale acceptatie en sociale veiligheid van lhbtqi+ personen				
Samenwerking met regenboogsteden	3	2023 - 2026	OCW	De samenwerking tussen Regenboogsteden en het ministerie van OCW is succesvol en effectief. Dit blijkt uit externe evaluatie van het programma in 2022. Mede dankzij de middelen van OCW kunnen gemeenten meer geld en fte inzetten op lhbtqi+ beleid en neemt de politieke aandacht en het draagvlak voor lhbtqi+ beleid toe. De samenwerking wordt voortgezet voor 2023 – 2026.
Veilige wijken	4	Q4 2022	OCW	Met de aanpak Veilige Wijken zijn methodes getoetst om uit te lichten wat werkzame elementen zijn in de aanpak. Als afsluiting heeft Movisie een handreiking gemaakt over het toepassen van de interventies voor alle andere geïnteresseerde gemeenten. De extra inzet op de aanpak Veilige Wijken is eind 2022 afgerond.
Regenboogprovincies	3	2023 - 2026	OCW	Sinds 2021 ondersteunt OCW de Regenboogprovincies door financiële middelen beschikbaar te stellen voor de inhoudelijk advisering van de provincies door Movisie. Deze inhoudelijke ondersteuning van de provincies wordt in de periode 2023 – 2026 voortgezet.
Voorkomen van geweld tegen vrouwen in de openbare ruimte				
Programma Veilige Steden	3	2023 - 2026	OCW	Het programma Veilige Steden richt zich op het versterken van de veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan. De steden zijn verantwoordelijk voor de openbare orde, voor veilige straten, en samen met lokale horecaondernemers ook verantwoordelijk voor veilig uitgaan. Het programma wordt voortgezet met 20 steden van 2023 – 2026.
Bestrijden van gendergerelateerd geweld en grensoverschrijdend gedrag				
Beleid over gendergerelateerd geweld gendersensitief en -responsief maken	1	n.v.t.	OCW, VWS, JenV	Het kabinet werkt samen met overheden en maatschappelijke organisaties aan het versterken van de aanpak van gendergerelateerd geweld (GGG) en de aanpak meer gendersensitief te maken. Op 22 september 2023 bent u via de bijlage Aanpak Gendergerelateerd Geweld bij de brief Voortgang aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling geïnformeerd over de extra inzet ten aanzien van GGG.
Aanpakken van intieme terreur en psychische mishandeling	1	n.v.t.	JenV en VWS	Op 20 maart 2023 heeft de minister voor Rechtsbescherming uw Kamer geïnformeerd middels de brief Aanpak huiselijk geweld over hoe hij, in samenwerking met de staatssecretaris van VWS het tegengaan van psychisch geweld wil bevorderen. In deze brief is ook een update gegeven over het bevorderen van het tegengaan van intieme terreur en psychische mishandeling.
Onderzoeken welke rol gender speelt bij kindermishandeling	4	Afgerond	VWS en JenV	Het kabinet heeft gekeken hoe de gegevens in de 'Impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling' een beter beeld kunnen geven van de rol van gender. Hiertoe zijn gegevens toegevoegd die meer inzicht geven in gender gerelateerd geweld zoals gegevens over de relatie tot de plegger, geslacht van de plegger naar geslacht van slachtoffer, aantal verschillende vormen van het geweld en de problemen waartoe het geweld heeft geleid.
Het voorkomen bestrijden van seksueel, gendergerelateerd en huiselijk geweld binnen migrantgemeenschappen in Nederland.	3	Q3 2024	OCW (medefinanciers EU-commissie en Rotterdam)	OCW is medefinancier van project SAMEN. Project SAMEN biedt psychosociale ondersteuning, trainingen, mogelijkheden om kennis uit te wisselen, doorverwijzingen en preventieve maatregelen gericht op het voorkomen en bestrijden van seksueel, gendergerelateerd en huiselijk geweld binnen migrantgemeenschappen in Nederland. De diensten worden verleend aan volwassenen met een migratieachtergrond die tot kwetsbare groepen behoren, zoals vrouwen, jongvolwassenen en mensen

				uit de lhbtq+ gemeenschap. Met het project zijn inmiddels al ruim 250 personen van ondersteuning voorzien. De looptijd van het project is van september 2022 tot augustus 2024.
Nationaal Actieprogramma tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld	3	Loopt door tot 2025	OCW, SZW, JenV en VWS	Op 13 januari 2023 heeft uw Kamer het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld ontvangen. Het doel is een duurzame cultuurverandering tot stand te brengen, zodat we seksueel grensoverschrijdend gedrag erkennen, herkennen, bestrijden en voorkomen. Hiervoor wordt intensief samengewerkt met onder andere diverse maatschappelijke partijen en sectoren, gemeenten, de regeringscommissaris en diverse experts en ervaringsdeskundigen. Op 17 mei bent u middels de Beleidsreactie publieksmonitor & laatste stand van zaken Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld geïnformeerd over de voortgang en heeft u een reactie op de publieksmonitor ontvangen. In Q1 van 2024 is de volgende voortgangsrapportage voorzien.
Bevorderen van lhbtq+ acceptatie en veiligheid in de sport				
Alliantie Gelijk Spelen	3	Loopt door tot 2026	OCW, VWS	Het ministerie van OCW heeft in samenwerking met het ministerie van VWS de financiering van de Alliantie Gelijk Spelen voortgezet voor de duur van drie jaar. De alliantie is een samenwerkingsverband van de John Blankenstein Foundation, de KNVB, de KNHB en NOC*NSF om acceptatie van lhbtq+ personen in de sport te bevorderen.
Programma Ons voetbal is van iedereen (OVIVI) 2.0	3	Opgestart	OCW, VWS, SZW, JenV	Op 28 september 2023 is de aftrap geweest van 'Ons voetbal is van iedereen' (OVIVI) 2.0. Het programma OVIVI, een gezamenlijk initiatief van de ministeries van OCW, VWS, SZW, JenV en de KNVB, zet in op een effectieve aanpak van discriminatie en racisme in het voetbal waarbij racisme en discriminatie (zoals antisemitische of homofobe uitingen, gedragingen of spreekwoorden) op en rond de voetbalvelden niet wordt getolereerd.
Verkenning naar hoe vrijheid, gelijkwaardigheid en sociale veiligheid van gender- en seksediverse personen in de (top)sport gewaarborgd kan worden	3	2024	OCW	Het kabinet zal samen met de sportsector verkennen hoe de vrijheid, gelijkwaardigheid en sociale veiligheid van gender- en seksediverse personen in de (top)sport gewaarborgd kunnen worden. Er wordt ingezet op een onderzoek naar deze thematiek in 2024.
Conversiepraktijken voorkomen en tegengaan				
Verkenning naar interventies ter bestrijding van conversietherapie	0	Is aan de TK-initiatiefnemers van het wetsvoorstel	n.v.t.	De Raad van State kwam in januari 2023 met een advies bij het initiatiefwetsvoorstel strafbaarstelling conversiehandelingen. De initiatiefnemers hebben naar aanleiding van dit advies verduidelijkt waarom de voorgestelde strafbaarstelling een duidelijke meerwaarde heeft. Het initiatiefwetsvoorstel is op 11 oktober 2023 (<i>Coming Out Day</i>) ingediend bij de Tweede Kamer. De wet maakt het aanbieden en uitvoeren van handelingen gericht op het veranderen van iemands seksuele gerichtheid en genderidentiteit strafbaar.
MOTIES				
Motie van lid Bisschop d.d. 5 december 2022 over sekswerk	3	Loopt	JenV,	JenV werkt langs 3 sporen aan een veiliger sekswerkbranche. 1) uniforme regulering via het wetsvoorstel gemeentelijke toezicht en wetsvoorstel regulering sekswerk 2) het destigmatiseren van sekswerk en het versterken van de maatschappelijke positie van sekswerkers 3) het ondersteunen van sekswerkers die de branche willen verlaten.

3. ONDERWIJS EN MEDIA

Maatregel	Stavaza	Wanneer	Wie	Toelichting
Sociale veiligheid op school vergroten				
Wettelijke zorgplicht in het onderwijs waarborgen	1	N.v.t.	OCW	De wettelijke plicht om te zorgen voor een veilig schoolklimaat wordt in het funderend onderwijs verder versterkt met het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs. Ik heb aangekondigd ook een zorgplicht op te nemen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, zoals gemeld in <u>de brief Integrale aanpak sociale veiligheid in hoger onderwijs en wetenschap</u> . In het mbo wordt overwogen een zorgplicht in te voeren, zoals gemeld in <u>de brief Versterking burgerschapsonderwijs - Actielijn 1 van de aanpak basisvaardigheden middelbaar beroepsonderwijs (mbo)</u> .
Uitbreiding jaarlijkse monitor sociale veiligheid	3	Q3 2024	OCW	Scholen voeren in het funderend onderwijs actief beleid op sociale veiligheid vanuit de bestaande zorgplicht. Het conceptwetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs is in de zomer van 2023 in internetconsultatie gegaan en zet in op een verdere versterking daarvan door onder andere een uitbreiding van de jaarlijkse monitor van de veiligheidsbeleving op scholen. Deze uitbreiding omvat een verdieping van de vragen en een vergroting van het aandeel leerlingen dat bevraagd moet worden. Bovendien wordt de schoolmonitor uitgebreid naar onderwijspersoneel.
Maatregelen Vrij en Veilig Onderwijs	3	Q3 2024	OCW	Voor het wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs is onlangs de internetconsultatie afgerond. Het voorstel ligt nu ter advies bij de Autoriteit Persoonsgegevens en daarna zal het ter advisering aan de Raad van State worden voorgelegd. Het richt zich onder andere op een uitbreiding van de jaarlijkse monitor van de veiligheidsbeleving, een meldplicht voor ernstige incidenten, een uitbreiding van de meld-, overleg- en aangifteplicht omtrent seksueel misbruik naar seksuele intimidatie, een versterking van het klachtenstelsel, waaronder het verplicht stellen van een interne en externe vertrouwenspersoon op school en een verplichting om jaarlijks het veiligheidsbeleid te evalueren.
Monitor sociale veiligheid in het mbo	3	Q4 2023	OCW	De resultaten van de representatieve monitor integrale veiligheid in het mbo worden verwacht in het najaar van 2023. Uw Kamer zal daarover worden geïnformeerd. Deze monitor zal onder andere weergeven hoe veilig studenten en medewerkers zich voelen op de onderwijsinstelling. Op basis van de resultaten van deze monitor zal worden bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn in het mbo.
Subsidie Stichting School & Veiligheid	4	Q2 2023	OCW	De instellingssubsidie voor Stichting School en Veiligheid is meerjarig vastgesteld voor een periode van maximaal vijf jaren. Na deze periode zal er een evaluatiemoment volgen waarin het vervolg van deze subsidie wordt vastgesteld. Met behulp van deze subsidie organiseert Stichting School en Veiligheid onder andere de jaarlijkse onderwijsconferentie Met Alle Respect! en onderhoudt het de website www.gendi.nl .
Onderzoek pestgedrag lhbti+ leerlingen	4	Q4 2022	OCW	Het <u>onderzoek Ervaringen en aanpak van pestgedrag tegenover lhbtqi+ jongeren in het voortgezet onderwijs</u> is in december 2022 naar Uw Kamer verstuurd. De beleidsreactie is opgenomen in <u>de aanbiedingsbrief Landelijke veiligheidsmonitor 2021-2022 funderend onderwijs en onderzoek naar seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs</u> van juli 2023.

Toezicht op sociale veiligheid door Inspectie	3	Q4 2023	OCW	In het toezicht zijn de beslisregels rond herstelopdrachten aangescherpt door de standaard 'Veiligheid' zwaarder te laten wegen. Ook zal de Inspectie, vanuit de verplichtingen zoals opgenomen in het wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs, meer zicht krijgen op de sociale (on)veiligheid op de scholen. Met onder andere de meldplicht voor ernstige veiligheidsincidenten kan de inspectie dan, waar nodig, sneller ingrijpen.
Burgerschapsonderwijs versterken				
Expertisepunt Burgerschap	1	N.v.t.	OCW	Het Expertisepunt Burgerschap ondersteunt scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en mbo bij het uitvoeren van de aangescherpte burgerschapsopdracht. Dit doet het Expertisepunt onder andere via een website, burgerschapsadviseurs, bijeenkomsten en een subsidie voor scholingsaanbod voor docenten om het gesprek te voeren met leerlingen en studenten over maatschappelijk gevoelige onderwerpen.
Herijking kwalificatie-eisen burgerschap mbo en explicitering burgerschapsopdracht	3	Q2 2023	OCW	De herijking van de kwalificatie-eisen voor het burgerschapsonderwijs wordt toegelicht in <u>de brief Versterking burgerschapsonderwijs - Actielijn 1 van de aanpak basisvaardigheden middelbaar beroepsonderwijs (mbo)</u> . Bovendien kondig ik een passende resultaatverplichting aan, waarmee alle kwalificatie-eisen in de opleidingen aan bod komen. Ook expliciteer ik de wettelijke burgerschapsopdracht aan scholen op advies van de expertgroep.
Professionalisering mbo-docenten	3	Vanaf studiejaar 2023-2024	OCW	In <u>de brief Aanpak basisvaardigheden mbo</u> heb ik aangekondigd per jaar €30 miljoen te investeren in het mbo om mogelijk te maken dat docenten die basisvaardigheden en burgerschap geven, zich meer professionaliseren. Daarnaast heb ik in de Werkagenda mbo afgesproken om professionalisering van docenten te stimuleren.
Artikel 23				
Identiteitsverklaringen	3	N.v.t.	OCW	Op dit moment onderzoeken we op welke wijze we (delen van) identiteitsverklaringen kunnen verbieden, conform de moties Simons/Gundogan en Kwint c.s.
Beleidsreactie identiteitsverklaringen	3	N.v.t.	OCW	In <u>de Kabinetsreactie op het Onderwijsraadadvies 'Grenzen stellen, ruimte laten'</u> wordt uiteengezet hoe het huidige kabinet aan de aanbevelingen uit het advies tegemoet wil komen, zoals de aangescherpte burgerschapsopdracht en de democratische basiswaarden hiervan. De grenzen van artikel 23 van de Grondwet zijn bepalend voor de burgerschapsopdracht.
Inclusieve docententeams				
Inclusieve docententeams	3	N.v.t.	OCW	De Alliantie Divers heeft de afgelopen periode het netwerk ondersteund en begeleid waarin samen leren vanuit verscheidenheid en kwetsbaarheid voorop staat met de ambitie het onderwijs te verbeteren. Het samenwerkingsverband bestaat uit de stichting Meestert!, het LOBO (Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs), de Vereniging Hogescholen en de PO-Raad. De Alliantie heeft een brede insteek: het verhogen van alle soorten diversiteit door het versterken van een inclusieve cultuur binnen de pabo's en po-scholen. OCW financiert dit omdat diversiteit binnen een school de onderwijskwaliteit kan verbeteren en mogelijk kan bijdragen aan het tekort aan leraren.
Onderzoek acceptatie van seksuele en genderdiversiteit onder mbo-docenten	4	Q4 2022	OCW	<u>Het onderzoeksrapport 'Acceptatie van seksuele en genderdiversiteit van mbo-docenten'</u> biedt nuttige handvatten voor het adresseren van deze factoren en docenten te bewegen om het thema bespreekbaar te maken. Ik ga met deze handvatten aan de slag, zoals gemeld in <u>de brief Aanpak basisvaardigheden mbo</u> .

Professionalisering mbo-docenten	3	Q1 2024	OCW	In de werkagenda 'Samen werken aan talent' is afgesproken dat scholen docenten aannemen op basis van een bekwaamheidsprofiel en het Expertisepunt Burgerschap ontwikkelt een leergang burgerschap. Begin 2024 neem ik een besluit over het eventueel veranderen van de eisen die aan docenten basisvaardigheden worden gesteld, zoals gemeld in <u>de brief Aanpak basisvaardigheden mbo.</u>
Lerarenopleidingen				
Landelijke kennisbases lerarenopleidingen	3	Q4 2024	OCW	De curriculumherziening in het funderend onderwijs zal de basis vormen voor de bijstelling van de kennisbases van de lerarenopleidingen.
Herziening generieke kennisbases lerarenopleidingen	3	Q3 2024	OCW	Seksuele- en genderdiversiteit zijn opgenomen in de generieke kennisbases voor het curriculum voor pabo's en tweedegradsopleidingen. De herziening van deze kennisbases staat gepland voor medio 2024.
Aandacht voor gender- en seksuele diversiteit in curriculum				
Curriculumbijstelling funderend onderwijs	3	Q4 2024	OCW	In het funderend onderwijs wordt momenteel gewerkt aan de bijstelling van het curriculum. De concepten van het nieuwe curriculum worden opgeleverd in 2023 en 2024. Na een fase van beproeven zal dit worden uitgerold over alle scholen in het funderend onderwijs.
Minder beïnvloeding van sociale verwachtingen, gendernormen en rolpatronen op keuzes (gendergelijkheid in het onderwijs)				
Onderzoek genderstereotypering in loopbaanoriëntatie	4	Q1 2023	OCW	Het onderzoek werd uitgevoerd door VHTO in de context van de door OCW gefinancierde alliantie 'Worden wie je bent.' Het adviesrapport 'Vrij voorsorteren op later' werd in maart 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. Het rapport doet aanbevelingen om leerlingen in het voortgezet onderwijs in het kader van Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) de kans te geven verder te kijken dan typische mannenberoepen en vrouwenberoepen.
Coalitie 'Meer meisjes en vrouwen in bèta, techniek en ICT'	3	n.v.t.	EZK	De coalitie 'Meer meisjes en vrouwen in bèta, techniek en ICT' is eind 2021 vanuit het Techniekpact gestart met als doel om meer meiden te enthousiasmeren voor technische opleidingen en beroepen. Coalitiepartners zijn o.a. EZK, OCW, VHTO, PTvT, FME, NLdigital, WIJ Techniek, MBO Raad en Techniek Nederland. De coalitie wil het tekort van vrouwelijke technici op de arbeidsmarkt verminderen door het organiseren van gezamenlijke activiteiten, het tegengaan van versnippering, kennisuitwisseling en agendering. In 2023 is een inventarisatie uitgevoerd om bestaande initiatieven van de verschillende partners in kaart te brengen. De pilot Techniek Inclusief is mede voortgekomen uit de coalitie. Daarnaast heeft de coalitie input geleverd voor de Techniekpact Monitor en was de coalitie betrokken bij de uitwerking van het NGF-voorstel 'Investeren in het Talent van de Toekomst.'
Onderzoek naar keuzegedrag van jongeren in het onderwijs	4	Q2 2023	n.v.t.	Het onderzoek, uitgevoerd door Jet-Net&TechNet/Techniekpact, werd gepubliceerd in mei 2023. Het onderzoek laat zien dat het verschil tussen meiden en jongens nog steeds groot is. Docenten adviseren jongens bijv. vaker bepaalde profielen dan meisjes.
<i>Techniekpact</i>			<i>Zie tabel 'Arbeid'</i>	
<i>Techniekpact Monitor (cijferpublicatie over o.a. keuzegedrag voor technische profielen en opleidingen in vo/mbo/ho)</i>			<i>Zie tabel 'Arbeid'</i>	

Verhogen van deeltijdfactor (onderzoek de aanpak gericht op het stimuleren van onderwijspersoneel om meer te gaan werken)	4	Q1 2023	n.v.t.	Het eindverslag van het onderzoek (uitgevoerd door Stichting het Potentieel Pakken) werd in februari 2023 opgeleverd. Aan de hand van de pilots werd ook een aantal instrumenten ontwikkeld die bestuurders, HR-medewerkers en schoolleiders helpen om in de eigen organisatie met het thema 'meer uren werken' aan de slag te gaan. Waaronder een HR-checklist, informatiepakketten voor schoolleiders en handleidingen en instrumenten waarmee de scholen zelf aan de slag kunnen.
Meer diversiteit en inclusie in de wetenschap				
Investering sociale veiligheid in het hoger onderwijs	3	T/m 2031	OCW	De jaarlijkse investering van € 4 miljoen loopt tot en met 2031. Deze financiering is ten behoeve van onderzoek en monitoring, interventies en kennisdeling, en bewustwording en cultuurverandering, conform de afspraken in het Bestuursakkoord hoger onderwijs en wetenschap.
Gelijke representatie in de media en audiovisuele sector				
Uitbreiding monitor representatie in de media	3	Q4 2024	OCW	Uit het oogpunt van emancipatie en gelijk(waardig-)heid is het belangrijk dat iedereen zich zoveel mogelijk herkent in de media. Om hier zicht op te hebben voert het Commissariaat voor de Media op verzoek van het ministerie van OCW in 2024 voor de derde maal onderzoek uit naar de representatie van gender in de media over het jaar 2023. Het kabinet zou deze monitor graag uitbreiden met andere kenmerken, zodat een vollediger beeld ontstaat van de stand van de zichtbaarheid van bepaalde groepen en er ook intersectioneel gekeken kan worden. Zo wordt momenteel onderzocht hoe bijvoorbeeld de representatie van mensen met een beperking en/of mensen van kleur onderdeel kunnen worden van de onderzoeksopzet. Er wordt met het Commissariaat voor de Media, experts, belangenvertegenwoordigers en de samenleving gesproken over hoe dit precies vormgegeven kan worden op een manier die draagvlak heeft onder de betrokken doelgroepen en op een manier die uitvoerbaar is.
Onderzoek gendergelijkheid in de film- en televisiesector	4	n.v.t.	OCW	<u>Het onderzoek 'Beter is nog niet goed'</u> dat begin 2022 is gepubliceerd, heeft aangetoond dat er nog sprake is van brede en structurele genderongelijkheid in de Nederlandse film- en televisiesector. Een alliantie bestaande uit Vrouwen in Beeld, Point of VieW, Dutch Academy For Film (DAFF) en het Nederlands Film Festival (NFF) gaat 5 vervolgonderzoeken uit te voeren in samenwerking met de Universiteit Utrecht.
Onderzoek diversiteit en inclusie in de film- en televisiesector	4	n.v.t.	OCW	In 2023 is <u>het onderzoek 'Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien'</u> uitgevoerd, door DSP-groep, in samenwerking met Universiteit Utrecht. In het onderzoek is gekeken naar diversiteit en inclusie in de film- en AV-sector. Uit dit onderzoek blijkt o.a. dat makers van kleur in de sector een minder stevige positie hebben dan witte makers. Daarnaast zijn vrouwelijke personages van kleur en verhalen vanuit hun vertelperspectief vrijwel afwezig. De staatssecretaris van Cultuur en Media heeft de intentie om de ontwikkelingen op dit terrein periodiek te blijven monitoren.

4. ZORG

Maatregel	Stavaza	Wanneer	Wie	Toelichting
Gendersensitieve zorg				
Taakopdracht Gender in gezondheidsonderzoek	3	Q2 2026	VWS	De minister van VWS heeft de Taakopdracht Gender en Gezondheid verlengd en heeft ZonMW gevraagd aandacht voor sekse en gender in gezondheidsonderzoek te stimuleren om verdere inbedding hiervan in onderzoek te bewerkstelligen, ook als het onderzoek niet specifiek hierop gericht is. Er wordt ook gekeken hoe sekse en gender geïntegreerd kunnen worden in de ZonMW programma's na afloop van de opdracht.
Alliantie Gezondheidszorg op Maat 2	3	Q4 2027	OCW/DE	Ik heb een instellingssubsidie verstrekt aan de alliantie Gezondheidszorg op Maat 2. Dit samenwerkingsverband van Women Inc., Rutgers en COC zet zich in voor gelijkwaardige gezondheidszorg voor vrouwen en lhbtqi+ personen. De alliantie blijft aandacht vragen voor de ervaringen van deze personen en zet zich in voor onderzoek dat beter rekening houdt met diversiteit en de implementatie van deze kennis in de zorgpraktijk.
Ontwikkeling agenda vrouwspecifieke aandoeningen	3	Q4 2023	VWS	De minister van VWS is hierover in gesprek met de Nederlandse vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG), ondersteund door ZonMW. Er wordt gewerkt aan een onderzoeksagenda, een implementatie-agenda en maatschappelijke agenda met prioritering van acties. Een werkgroep is gestart met een impactanalyse. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport verwacht deze eind dit jaar te ontvangen.
Amendement Ellemeet over endometriose	3	Doorlopend	VWS	Er is twee keer met een grote/diverse groep veldpartijen gesproken. ZonMW is gevraagd een project in te richten waarmee uitvoering wordt gegeven aan het amendement. Het doel van het project is om informatie rondom endometriose te bundelen en deze beter beschikbaar te maken.
Onderzoeken rondom overgang & werk	3	Q2 2023	VWS/SZW	De Kamer is op 24 april 2023 hierover geïnformeerd <u>middels de brief Taboe Overgang en werk</u> .
Verankering in opleidingen en wetenschap	3	Q4 2027	OCW	De alliantie Gezondheidszorg op Maat 2 organiseerde op 5 oktober 2023 een stakeholders bijeenkomst die in het teken stond van inbedding van sekse, gender en seksuele oriëntatie in onderwijs, bij- en nascholing. Aan stakeholders is gevraagd welke aandacht er al is en wat er nodig is voor de toekomst.
Toegankelijke en toekomstbestendige transgenderzorg				
Samenwerking in het veld	1	N.v.t.	VWS/OCW	Middels <u>de brief Stand van zaken transgenderzorg</u> en <u>de brief Aanbieding van twee onderzoeksrapporten op gebied van transgenderzorg</u> is uw kamer hierover geïnformeerd. Samenvattend moeten partijen in het stelsel gezamenlijk werken aan het verbeteren van de transgender zorg. Er wordt ingezet op een coördinerend gremium. Op dit moment loopt de opdracht waarin een extern bureau in overleg met partijen in de transgenderzorg zal komen tot een gezamenlijk voorstel/ontwerp voor de oprichting van een gremium voor de transgenderzorg.
Maatschappelijke acceptatie	1	N.v.t.	OCW/DE	Het ministerie van OCW zet zich in voor de acceptatie van de gehele lhbtqi+ gemeenschap, hetgeen op verschillende plekken in deze voortgangsrapportage naar voren komt. Zoals door de minister van VWS in <u>de brief Aanbieding van twee onderzoeksrapporten op gebied van</u>

				<p><u>transgenderzorg</u>, mede namens mij, is aangegeven, is deze maatschappelijke acceptatie van transgender personen een belangrijke factor voor de toegenomen zorgvraag, omdat de zorg op dit moment de enige plek is waar transgender personen terecht kunnen. Ik ben met het veld in gesprek om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om, vanuit mijn rol buiten de (specialistische) zorg om, bij te dragen aan het voorkomen van de instroom op de wachtlijsten van de somatische zorg waarbij specifiek wordt gekeken naar psychologische zorg.</p>
Kwaliteitsstandaard Transgenderzorg Somatisch	3	Q3 2025	VWS	Er wordt gewerkt aan de kwaliteitsstandaard Transgenderzorg Somatisch, welke gepland staat voor eind dit jaar. Daarna volgt de herziening die staat gepland voor eind 2025. Deze standaard zal voldoen aan het Toetsingskader van het Zorginstituut Nederland. Het Toetsingskader is een instrument dat het Zorginstituut inzet om de kwaliteitsverbetering van de zorg te stimuleren.
Project Genderpraatjes (chatservice)	3	Q2 2025	VWS	Om vragen van jongeren en jongvolwassenen rondom gender en genderidentiteit te beantwoorden en hen een luisterend oor te bieden, heeft VWS de subsidie van (chatservice Genderpraatjes) het project 'Trans en Jong' verlengd tot april 2025. Het project is een manier om in te zetten op ervaringsdeskundigheid.
Zorgvuldigheid in de zorg voor intersekse kinderen				
NIVEL-onderzoek	3	Q2 2024	OCW	Het NIVEL-onderzoeksrapport " <u>Genitale operaties bij kinderen met DSD (Differences of Sex Development) jonger dan 12 jaar</u> " heb ik, mede namens de minister van VWS, op 22 december 2022 naar uw Kamer gestuurd. Op basis van het NIVEL-rapport en de verkenning zal een nieuw kabinet een besluit moeten nemen over de benodigde maatregelen ter voorkoming van niet-noodzakelijke medische behandelingen van (zeer jonge) intersekse kinderen zonder hun eigen en geïnformeerde toestemming (nnmb's) als onderdeel van de bredere beleidsreactie op het NIVEL-rapport.
Verkenning hoe niet-medisch noodzakelijke en non-consensuele behandelingen (nnmb's) voorkomen kunnen worden	3	Q4 2023	OCW/VWS/JenV	Middels <u>de brief inzake het voorkomen van niet-medisch noodzakelijke non-consensuele behandelingen intersekse kinderen</u> is uw Kamer geïnformeerd over het op korte termijn doen van een verkenning, samen met betrokkenen en zorgprofessionals, over hoe nnmb's kunnen worden voorkomen. Onderdeel hiervan is een rondetafelgesprek. Gekeken zal worden naar de in ontwikkeling zijnde kwaliteitsstandaard DSD/Intersekse en de voor- en nadelen van een wettelijk verbod.
Welzijn bi+ personen				
Inventarisatie van de onderzoeken en lopende acties	4	Q3 2023	OCW/DE	Middels <u>de brief Resultaten onderzoek en lopende activiteiten ten aanzien van de emancipatie van bi+personen</u> is uw Kamer geïnformeerd over de uitgevoerde inventarisatie van de onderzoeken en lopende acties naar de situatie van bi+ personen, waaronder op de thema's zorg, geweld en onderwijs. Daarmee is invulling gegeven aan de toezegging uit het wetgevingsoverleg van 5 december 2022.

5. GELIJKE BEHANDELING EN WETGEVING

Maatregel	Stavaza	Wanneer	Wie	Toelichting
Intersectionaliteit				
Programma NCDR	1	Q4 2023	NCDR	De Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) heeft de rol van aanjager, verbinder en waakhond en is ingesteld om inzichten uit de samenleving op te halen en in samenspraak met ministeries te vertalen in beleid en wetgeving. Het nationaal programma 2023 wordt naar verwachting in december met de Kamer gedeeld. Hierin worden nieuwe versterkingen gedeeld en de stand van zaken weergegeven van de voortgang van de versterkingen van het Nationaal Programma 2022.
Motie leden Werner en van der Laan	4	Q2 2023	OCW/VWS	Uw Kamer is hierover geïnformeerd op 24 mei 2023 <u>middels de brief naar aanleiding van de moties betreffende de emancipatie van mensen met een beperking</u> . Op 21 juni 2023 is naar aanleiding van deze brief schriftelijke inbreng geleverd door een aantal partijen. Het kabinet heeft hierop gereageerd <u>middels de Reactie op schriftelijk inbreng Monitoren van de emancipatie van mensen met een beperking en het instellen van een burgerberaad</u> op 13 september 2023.
Bestrijden van zwangerschapsdiscriminatie				
Voorlichtingscampagne & toolbox Women Inc.	3	Q4 2023	OCW/SZW	Ter bestrijding van zwangerschapsdiscriminatie zetten de ministeries van SZW en OCW in op het intensiveren van een duurzame vorm van voorlichting en communicatie over de rechten en plichten bij zwangerschap en werk. WOMEN Inc. heeft de opdracht gekregen dit uit te voeren. Zij hebben een toolbox ontwikkeld en een bewustwordingscampagne over zwangerschapsdiscriminatie uitgevoerd die een groot bereik had onder de doelgroep, vrouwen tussen 25 en 44 jaar.
Samenwerkingen met kanalen	3	Q4 2023	SZW	Om (zwangere) werknemers op de juiste momenten te bereiken, zijn samenwerkingen ingezet met diverse kanalen (GGD Groeigids app, 24baby en Zwangerenportaal) waar deze groep gebruik van maakt.
Bereiken van werkgevers	3	Q4 2023	SZW	Daarnaast wordt de komende periode extra ingezet op het bereiken van werkgevers met betrekking tot de risico's van zwangerschapsdiscriminatie en de rechten en plichten bij zwangerschap en werk.
Betrekken zorgprofessionals	3	Q4 2023	SZW	Verder wordt de komende tijd verkend welke rol zorgprofessionals kunnen spelen in de verspreiding van informatie om zwangerschapsdiscriminatie tegen te gaan.
Ondersteuningsmogelijkheden studenten vastleggen	3	Q4 2023	OCW	Het ministerie van OCW heeft met de koepels en bonden in het hoger onderwijs afgesproken dat de huidige ondersteuningsmogelijkheden voor zwangere studenten worden vastgelegd in het Studentenstatuut waarin de rechten en plichten van studenten per instelling staan beschreven. De minister van OCW zal de Kamer begin 2024 informeren of het wenselijk en/of mogelijk is om de rechtspositie van zwangere studenten vast te leggen in wet- of regelgeving.
Erkenning en excuses leed oude transgenderwet				
Financiële steun aan documentaire en onderzoek	3	n.v.t.	OCW	Op dit moment vindt besluitvorming plaats over de juridische vorm die de financiële steun zal aannemen. Waarschijnlijk zal dit eind 2023 definitief besloten worden. Uw Kamer zal hierover bij eerste gelegenheid nader geïnformeerd worden.
Wet- en regelgeving				

"Handicap" en "seksuele gerichtheid" toevoegen aan de non-discriminatiegronden van artikel 1 van de Grondwet	4	Q1 2023	TK	Op 17 januari 2023 is de Eerste Kamer akkoord gegaan met het initiatiefwetsvoorstel van de Tweede Kamerleden Hammelburg, Bromet en De Hoop. "Handicap" en "seksuele gerichtheid" zijn expliciet toegevoegd aan de non-discriminatiegronden van artikel 1 Grondwet. Het vernieuwde artikel 1 Grondwet is op 22 februari 2023 in werking getreden.
Wetsvoorstel wijziging geslacht in geboorteakte ("vereenvoudiging Transgenderwet", 35825)	0	n.v.t.	JenV	Het wetsvoorstel strekt tot de vereenvoudiging van de procedure tot wijziging van de geslachtsregistratie in de geboorteakte. Op 27 en 28 september 2022 heeft uw Kamer het wetsvoorstel in behandeling genomen en heeft de eerste termijn van de kant van de Kamer plaatsgevonden. Voortzetting van de behandeling wordt afgewacht. Het wetsvoorstel is controversieel verklaard door uw Kamer.
Wijziging van de Awgb en het Wetboek van Strafrecht	3	Q4 2023	BZK, JenV	Er is een wetsvoorstel in voorbereiding om in de Algemene wet gelijke behandeling en het Wetboek van Strafrecht de term 'hetero- of homoseksuele gerichtheid' te vervangen door de term 'seksuele gerichtheid'. Daarnaast wordt voorgesteld om de strafrechtelijke bescherming van transgender en intersekse personen te verbeteren door in het Wetboek van Strafrecht groepsbelediging en het aanzetten tot haat, geweld of discriminatie op grond van genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken te verbieden. Het advies van de Raad van State is op 8 september 2021 vastgesteld en nader rapport ontvangt u voor het einde van dit jaar.
Voorstel van wet van de leden Ellemeet en Bikker tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van het discriminatoir oogmerk als strafverzwaringsgrond	3	N.v.t.	TK	Het initiatiefwetsvoorstel van de Kamerleden Ellemeet en Bikker dat strekt tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van een discriminatoir aspect als wettelijke strafverzwaringsgrond, verhoogt het strafmaximum voor elk strafbaar feit met een discriminatoir aspect. De initiatiefnemers hebben <u>de nota naar aanleiding van het verslag</u> op 12 juli 2023 aan uw Kamer verzonden. De plenaire behandeling is ingepland begin 2024.
Inventariseren gevolgen neutrale geslachtsvermelding ("x") in overheidsadministratie	4	Q3 2023	JenV BZK OCW	Het TK lid Van Ginneken heeft op 27 oktober 2023 het initiatiefwetsvoorstel Wet vereenvoudiging non-binaire geslachtsvermelding in consultatie gebracht. Bij dit initiatiefwetsvoorstel is door het ministerie van JenV ambtelijke bijstand verleend. De einddatum van de consultatie is 8 december 2023. Op 7 juli 2023 is uw Kamer geïnformeerd over de inventarisatie geslachtsvermelding "X". <u>De brief Inventarisatie geslachtsregistratie X</u> geeft een eerste beeld van de gevolgen van een introductie van geslachtsvermelding "x" op wet- en regelgeving, de uitvoering en mogelijke kosten. Tegelijk met deze brief is tevens het onderzoeksrapport van expertisecentrum Rutgers, naar hoeveel mensen de geslachtsvermelding in overheidsregistraties in een non-binaire optie zouden willen wijzigen, aangeboden. Dit onderwerp is door de Tweede Kamer controversieel verklaard.
In kaart brengen hoe meerouderschap en/of -gezag in wet- en regelgeving kan worden geborgd	3	2024	JenV OCW BZK VWS SZW	De Kamer is op 6 oktober 2023 geïnformeerd over stand van zaken rondom een plan en planning voor de implementatie van meerouderschap en gezag ter gedeeltelijke uitvoering van de motie van Van Ginneken/Ellian. De <u>Kamerbrief Stand van zaken plan en planning uitwerking meerouderschap en- gezag</u> geeft een eerste beeld van de inventarisatie die is uitgevoerd door de interdepartementale werkgroep en de uitkomsten van de uitgevoerde focusgroepen. Ook bevat de Kamerbrief een overzicht van wat er nog nader zal worden uitgewerkt en onderzocht, zoals de visie op het belang van het kind, de gevolgen voor de uitvoering, invoeringskosten en structurele kosten. De eerste resultaten over gevolgen voor de uitvoering en (structurele en incidentele) kosten voor de invoering worden begin 2024 verwacht. Deze resultaten kunnen door een volgend kabinet worden betrokken bij de besluitvorming over de invoering van meerouderschap en -gezag. Resultaten van de andere onderzoeken worden na de zomer in 2024 verwacht.

Wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en afstamming	3	Q1 2024	JenV, OCW	Het kabinet heeft een wetsvoorstel Kind, draagmoederschap en afstamming ingediend dat een wettelijke regeling bevat voor zorgvuldig draagmoederschap. Het wetsvoorstel betreft regels voor de toekenning van ouderschap na draagmoederschap binnen Nederland en een regeling voor de erkenning van ouderschap na draagmoederschap in het buitenland alsmede een versterking van het recht op afstammingsinformatie voor het kind. Op 23 oktober 2023 heeft uw Kamer het Verslag uitgebracht.
Ethische artificiële intelligentie				
Onderzoek naar lhbtq+-gelijkheid bij gebruik algoritmes	4	Q3 2023	OCW	Dit najaar wordt het onderzoek naar uw Kamer gezonden. De resultaten worden nu gebruikt om te bepalen op welke beleidsterreinen van Emancipatie het onderwerp artificiële intelligentie steviger moet worden meegenomen.
Stimuleren van implementatie ethische richtlijnen voor AI	1	n.v.t.	OCW	Binnen UNESCO stimuleert Nederland samen met andere landen (" <i>Group of Friends</i> ") de implementatie van de ethische richtlijnen voor AI. Ik zet mij in het kader van UNESCO blijvend in om aandacht voor dit thema te vragen.
Bi+ personen				
Alliantie Kleurrijk en Vrij	3	Q4 2027	OCW	Stichting Bi+ Nederland is onderdeel van de alliantie Kleurrijk en Vrij die sinds 1 januari 2023 een instellingssubsidie ontvangt voor het bevorderen van lhbtq+ gelijkheid en zich inzet voor een diverse en inclusieve maatschappij.
Meenemen in algemeen beleid	1	n.v.t.	OCW	Het ministerie van OCW heeft contact met maatschappelijke organisaties, waaronder Stichting Bi+ Nederland; gebruikt zo veel mogelijk de bi+ inclusieve taalwijzer en probeert binnen het lhbtq+ beleid en communicatie specifiek aandacht te hebben voor de situatie van bi+ personen, bijvoorbeeld bij kabinetsmaatregelen tegen gender gerelateerd geweld.
Onnodige seksregistratie afschaffen				
Onnodige seksregistratie door de overheid afschaffen	1	n.v.t.	OCW	Ik werk aan het opstellen van een concrete instructie om onnodige seksregistratie binnen de Rijksoverheid verder te inventariseren en terug te dringen. Bewustwording wordt onder meer gestimuleerd middels presentaties en online artikelen voor medewerkers. Het afwegingskader uit de Toolkit Onnodige Seksregistratie is door kennisinstituut Atria doorontwikkeld <u>tot een meer gebruiksvriendelijke website</u> .
Wetsvoorstel geslachtsvermelding ID-kaart afschaffen	3	Q4 2023/ Q1 2024	BZK	Het kabinet werkt aan een wetsvoorstel waarmee de geslachtsvermelding op de Nederlandse identiteitskaart wordt geschrapt. Op 6 september 2023 heeft de Raad van State <u>advies</u> uitgebracht over het wetsvoorstel. Het kabinet streeft ernaar om het wetsvoorstel in Q4 2023/ Q1 2024 bij uw Kamer in te dienen.
Schrijfwijzer gender- en lhbtq+-inclusieve communicatie	3	Q4 2023	OCW	Naar aanleiding van het Eindrapport Pilot Onnodige Seksregistratie, dat ik uw Kamer op 25 januari 2023 heb toegestuurd, wordt er een schrijfwijzer over gender- en lhbtq+-inclusieve communicatie opgesteld voor OCW.
MOTIES				

<p>Motie van leden Mutluer en Westerveld d.d. 5 december 2022 over intersectionele vormen van discriminatie</p>	<p>3</p>	<p>n.v.t.</p>	<p>OCW, SZW</p>	<p>Het versterken van de discriminatie- en racisme aanpak vanuit een intersectionele benadering is een belangrijk aandachtspunt voor de Rijksoverheid. Om te verkennen hoe intersectioneel denken en werken kan worden versterkt bij rijksambtenaren in het domein van de discriminatie- en racisme aanpak is een pilot ontwikkeld en uitgevoerd door Expertisecentrum Diversiteitsbeleid (ECHO). In de pilot, een samenwerking tussen OCW (het OCW-Programma tegen Discriminatie en Racisme en de Directie Emancipatie) en SZW, zijn vier producten ontwikkeld: een handelingskader, een verdiepingsdocument, een voorbeelduitwerking van een casus en een sjabloon om de casus zelf uit te werken. Het vervolg is onderzoeken hoe intersectioneel denken en werken beter kan worden ingebed binnen het OCW-beleid aan de hand van de documenten die er liggen. Doel is teams verder te begeleiden in toepassing van het handelingskader, voorbeelden in kaart te brengen waar begrip voor intersecties heeft geleid tot gelijkwaardig beleid en intersectionaliteit daar waar noodzakelijk in te bedden in de dagelijkse praktijk van OCW-beleidsmedewerkers. Op het gebied van emancipatie wordt de LHBT-monitor voortgezet en doorontwikkeld tot een Lhbtiq+-monitor, hierbij zal een intersectionele benadering worden toegepast. Ook is het kabinet gestart met een verkenning naar mogelijke (gender)ongelijkheid door klimaatverandering of klimaatbeleid in Nederland. Het CBS brengt hiervoor in het najaar 2023 beschikbare intersectionele data gericht op het risico op armoede in beeld. Er wordt door het ministerie van OCW een financiële bijdrage geleverd aan een ervarings- en behoeftenonderzoek van lhbtiq+ ouderen van kleur door het Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS). Ook is het ministerie van SZW bezig met het verkennen van mogelijkheden naar een meer intersectionele wijze van dataverzameling.</p>
---	----------	---------------	---------------------	--

6. INTERNATIONAAL

Maatregel	Stavaza	Wanneer	Wie	Toelichting
Inzet op gendergelijkheid, lhbtqi+ en SRGR binnen de EU²				
Vergroten inzet alle departementen	3	n.v.t.	BZ, OCW, BZK, JenV, SZW	Het kabinet vergroot haar inzet op de zorgwekkende ontwikkelingen (de pushback) binnen en buiten Europa. De ministeries wisselen ervaringen, kennis en informatie uit. Ambassades worden hier beter over geïnformeerd en in ondersteund. Ook worden acties nauwer afgestemd. Gesprekken over een grotere inzet door verschillende ministeries lopen nog.
Gendergelijkheid en gelijke rechten voor lhbtqi+ personen zijn onderdeel van bilaterale en EU-gesprekken	3	n.v.t.	Kabinetsbreed	Het kabinet heeft afgesproken dat gendergelijkheid en gelijke rechten voor lhbtqi+ personen altijd onderdeel zijn van gesprekken met lidstaten van de EU op politiek en hoog-ambtelijk niveau. Het ministerie van BZ en het ministerie van OCW wijzen alle ministeries op deze afspraak en ondersteunen hen hierin.
Aandacht vragen voor gendergelijkheid en gelijke rechten voor lhbtqi+ personen binnen EU kandidaat-lidstaten	3	n.v.t.	BZ & OCW	EU-uitbreiding wordt in het najaar besproken tijdens een informele Europese Raad. Het kabinet verkent de mogelijkheden om zich hier in te zetten voor aandacht voor de mensenrechtensituatie en specifiek de positie van vrouwen en lhbtqi+ personen binnen kandidaat-lidstaten én in het kader van hun toetreding tot de EU.
Steun voor maatschappelijke organisaties				
Meer financiële steun voor organisaties in Centraal-, Oost-Europa en Kaukasus	4	2023	BZ	In lijn met de motie Sjoerdsma, amendement Hammelburg- en het Regenboogstembusakkoord zijn er meer financiële middelen gericht op vrouwenrechten inclusief SRGR, en gelijke rechten voor lhbtqi+ personen in Centraal-, Oost-Europa en de Kaukasus beschikbaar. Uw Kamer zal in 2024 via de Mensenrechtenrapportage worden geïnformeerd over de resultaten van deze middelen en acties.
Diplomatieke steun voor lhbtqi+-organisaties en	1	n.v.t.	BZ	Het kabinet heeft het afgelopen jaar o.a. bijgedragen aan een verklaring van de Equal Rights Coalition waarin de aanname van anti-lhbtqi+ wetgeving in Rusland werd afgekeurd. Ook is in 2023 een extra bezoekersprogramma voor lhbtqi+ mensenrechtenverdedigers georganiseerd uit Polen, Hongarije en Slowakije.
Het steunen van ILGA-Europe, TGEU en IGLYO	3	n.v.t.	OCW	De bestaande (financiële) steun aan de Europese koepelorganisaties voor lhbtqi+ personen ILGA-Europe, TGEU en IGLYO wordt de komende jaren voortgezet.
Andere landen en partners oproepen organisaties te steunen	1	n.v.t.	BZ, OCW	Het kabinet zal andere landen en partners blijven oproepen om maatschappelijke organisaties in Centraal- en Oost-Europa te ondersteunen die zich bezighouden met gendergelijkheid en lhbtqi+.
Behoud van overeengekomen taal				
Hard maken voor taal wanneer deze dreigt te verwateren of wordt verwijderd	3	n.v.t.	BZ & OCW	Nederland heeft zich in internationale gremia, waaronder de OESO, UNESCO, Raad van Europa en EU, hard gemaakt voor overeengekomen taal op het gebied van (gender)gelijkheid, gelijke rechten voor lhbtqi+ personen en SRGR toen deze dreigde te verwateren of te worden verwijderd en blijft hier aandacht voor houden.

²In december 2023 ontvangt de Kamer de jaarlijkse voortgangsrapportage over deze en andere maatregelen in het kader van de inzet van het kabinet voor gendergelijkheid, seksuele reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en gelijke rechten van lhbtqi+ personen in de Europese Unie (EU).

Institutionele aandacht voor gendergelijkheid en gelijke rechten voor lhbtqi+ personen				
Uitwerken Feministisch Buitenlandbeleid (FBB)	1	n.v.t.	BZ	Het ministerie van Buitenlandse Zaken werkt aan de implementatie van <u>de gepubliceerde hoofdlijnen van het FBB</u> . Ten behoeve van een organisatie-brede toepassing van het FBB wordt een praktisch handboek geschreven. In het kader van internationale agendering van het FBB en kennisdeling organiseerde Nederland op 1 en 2 november een (internationale) stakeholder conferentie: de <i>Shaping Feminist Foreign Policy Conference 2023</i> .
Ondersteunen van EU-voorzitterschappen	3	n.v.t.	OCW	Nederland blijft zich inzetten voor internationale institutionele aandacht voor gendergelijkheid, gelijke rechten van lhbtqi+ personen en SRGR. Nederland ondersteunt EU-voorzitters (Zweden, Spanje, België) daarin, helpt met het identificeren van de juiste thema's en het gebruiken van de juiste taal. Mede dankzij Nederland zijn er voorzitterschapsconclusies over de veiligheid van lhbti personen met steun van 25 lidstaten aangenomen.
Institutionele aandacht lhbtqi+ bij de Raad van Europa.	3	n.v.t.	OCW, BZ	Nederland blijft zich actief inzetten voor de verdere institutionele aandacht binnen de Raad van Europa voor gelijke rechten van lhbtqi+ personen. Naar alle waarschijnlijkheid wordt de huidige werkgroep SOGI gepromoveerd naar het niveau van expert comité in de volgende budgetcyclus. Nederland zet zich daarvoor in. Daarnaast zal Nederland in 2024 het gastland zijn, in samenwerking met de Raad van Europa, van het Europese IDAHOT+ Forum, dat beleidsmakers, experts, activisten en ngo's en samenbrengt ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie (IDAHOT+) om de voortgang van lhbtqi+ acceptatie en emancipatie in Europa te bespreken.
Naleving van internationale verdragen				
Overzicht waar betere implementatie van verdragen nodig is	0	N.v.t.	BZ, OCW, e.a.	Het Koninkrijk der Nederlanden heeft zich gecommitteerd aan verschillende internationale verdragen over gendergelijkheid maar wordt er terugkerend op gewezen te kort te schieten in de implementatie en naleving ervan. Het ministerie van BZ, het ministerie van OCW en andere relevante ministeries zullen een strategie uitwerken om implementatie en naleving te verbeteren. Waar relevant zal dit in samenwerking met de andere landen van het Koninkrijk plaatsvinden.
Overzicht van kennistekort over genderongelijkheid in klimaatbeleid	3	2023-2024	OCW	In 2022 heeft het Koninkrijk der Nederlanden zich gecommitteerd aan het bereiken van gendergelijkheid in de context van klimaatverandering (CSW66). Naar aanleiding van onderzoek van Atria is het kabinet gestart met het in kaart brengen van potentiële genderongelijkheid in het klimaatbeleid. Het CBS brengt in het najaar 2023 intersectorale genderdata gericht op inkomensongelijkheid in beeld.
Andere landen oproepen Verdrag van Istanbul te implementeren	1	n.v.t.	OCW, BZ	Het kabinet blijft ook andere landen oproepen het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te ondertekenen en implementeren. In 2023 heeft Nederland dit in bilaterale gesprekken met Europese partnerlanden gedaan. Daarnaast hebben we de toetreding van de Europese Unie tot het verdrag verwelkomd.
Inzet op gendergelijkheid, lhbtqi+ en SRGR buiten de EU				
Deelname CSW	3	Doorlopend, jaarlijks	BZ, OCW	In maart 2023 vond de 67e sessie van de jaarlijkse vergadering van de <i>Commission on the Status of Women</i> van de VN plaats. Dit jaar was het thema <i>Innovation and technological change, and education in the digital age for achieving gender equality and the empowerment of all women and girls</i> (CSW67) Het Koninkrijk der Nederlanden heeft als lid van het EU-onderhandelingsteam zeer actief deelgenomen aan de onderhandelingen over de slotverklaring.

Lid van Bureau van CSW	3	Voorzien 2025	BZ	In april 2023 is het Koninkrijk der Nederlanden verkozen als lid van het Bureau van CSW. In deze rol dragen wij bij aan de praktische en inhoudelijke voorbereidingen van CSW68 en CSW69. Ook heeft de rol een positieve impact op de Nederlandse zichtbaarheid op het gebied van gendergelijkheid en vrouwenrechten bij de VN.
<i>Gender Equality Strategy 2024-2029</i> Raad van Europa	3	Afronding voorzien november 2023	BZ, OCW	Het Koninkrijk der Nederlanden is zeer actief in onderhandelingen over de nieuwe <i>Gender Equality Strategy 2024 – 2029</i> van de Raad van Europa.
Verkennen van mogelijkheden om in alle relevante internationale gremia meer in te zetten	3	n.v.t.	BZ, OCW	De <i>pushback</i> op mensenrechten wordt door een groep landen integraal in alle relevante internationale organisaties ingezet. Daarom verkennen het ministerie van BZ en het ministerie van OCW de mogelijkheden om deze inzet – in samenwerking met gelijkgestemde landen – naar alle andere relevante internationale gremia uit te breiden. Voor de EU bestaan reeds staande instructies waarin de inzet wordt vertolkt. Voor de OESO, UNESCO en de Raad van Europa worden deze instructies nog uitgewerkt.
Gastdeelname G20	3	Doorlopend, want NL is waarschijnlijk in 2024 weer gastland	OCW, BZ	Nederland is door G20 Voorzitter India uitgenodigd als G20-gastland. Hiermee heeft Nederland een stem bij G20-bijeenkomsten en in G20-verklaringen over gendergelijkheid en vrouwenemancipatie.
Organisatie IDAHOT 2024				
Organiseren IDAHOT+ Forum	3	14-16 Mei 2024; Forum op 15 mei	OCW, BZ (n.n.t.b.)	Nederland organiseert van 14 tot 16 mei 2024 het jaarlijkse IDAHOT+ Forum. Dit is een Europese bijeenkomst over de stand van zaken van de emancipatie en mensenrechten van lhbtq+ personen in Europa. We doen dit in samenwerking met de Raad van Europa. En samen met België dat dan voorzitter is van de EU en op 17 mei 2024 een aansluitende bijeenkomst organiseert.
Caribische delen van het Koninkrijk				
Plan van aanpak voor emancipatiebeleid	3	Afronding voorzien in Q2 2024	OCW, Rijksdienst Caribisch Nederland afdeling OCW	Het kabinet werkt aan <u>een plan</u> om te komen tot emancipatiebeleid voor Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius, Saba). Caribisch en Europees Nederland zijn hierover in gesprek. In opvolging van de <u>motie Bikker en Van der Werf</u> zal het ook een plan van aanpak voor seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld bevatten.
Voortzetting Pink Orange Akkoord	3	Afronding voorzien in Q2 2024	OCW	Het kabinet is met het COC in gesprek over voortzetting van het Pink Orange Akkoord. Het Pink Orange Akkoord richt zich op het creëren of verder ontwikkelen van een lokale infrastructuur van lhbtq+ organisaties die zich richten op pleitbezorging voor gelijke rechten maar ook acceptatie en begeleiding van de lokale lhbtq+ gemeenschap. We brengen in kaart op welke manier de CAST-eilanden (Curaçao, Aruba en Sint Maarten) hierin kunnen worden meegenomen.

Verbeteren toegankelijkheid kinderopvang en uitbreiden verlofstelsel	1	Doorlopend	SZW, Rijksdienst Caribisch Nederland afdeling OCW	In de brief van 12 juli 2023 heeft de minister voor Armoedebelief, Participatie en Pensioenen uw Kamer middels <u>de Voortgangsrapportage ijkpunt sociaal minimum Caribisch Nederland 2023</u> geïnformeerd.
Huwelijk voor partners van gelijk geslacht bevorderen	1	Doorlopend	BZK, OCW	De Staatssecretaris voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – heeft naar aanleiding van de toezegging aan Eerste Kamerlid Dittrich – met de Minister-Presidenten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten gesproken over de mogelijkheid tot het aangaan van een huwelijk voor partners van gelijk geslacht. Het parlement is in juni over de uitkomst van deze gesprekken geïnformeerd.